

Rapport van de verkenner gemeenteraad Terschelling 2026

1. Inleiding

De verkiezingsuitslag van 2026 op Terschelling laat een sterk versnipperd politiek landschap zien. In een raad van 11 zetels zijn zes partijen vertegenwoordigd, waarvan vijf partijen elk twee zetels hebben en één partij één zetel bezet. De zetelverdeling is als volgt:

Leefbaar Terschelling – 2 zetels

Plaatselijk Belang – 2 zetels

VVD – 2 zetels

Samen Terschelling – 2 zetels

PvdA – 2 zetels

CDA – 1 zetel

Daarmee zijn de onderlinge verschillen in zetelaantal minimaal: vrijwel alle partijen zijn even groot en de kleinste partij wijkt slechts één zetel af. Hoewel er formeel sprake is van een grootste partij, is het verschil met de overige partijen zeer beperkt, waardoor een duidelijk onderscheid in zetelaantal tussen de partijen ontbreekt. Ten opzichte van 2022 is de fragmentatie bovendien verder toegenomen. Veel kiezers hebben zich uitgesproken. De opkomst op Terschelling bedroeg daarbij 69 procent, tegenover 53,7 procent landelijk. Daarmee laten kiezers op Terschelling zien dat zij betrokken zijn bij de politiek en het belangrijk vinden om hun stem te laten horen. De steun is niet geconcentreerd bij één partij, maar verdeeld over meerdere, vrijwel even grote partijen. Kiezers hebben hun stem uitgebracht op de partij van hun voorkeur. De uitslag die daaruit voortkomt, legt de verantwoordelijkheid om tot samenwerking te komen nadrukkelijk bij de politiek, met behoud van de eigenheid van de verschillende partijen.

De uitslag van de verkiezingen brengt uitdagingen met zich mee, maar biedt tegelijkertijd kansen voor constructieve en brede samenwerking. Met zoveel fracties van vergelijkbare omvang vraagt het vormen van een stabiel college om intensieve afstemming en de bereidheid om over partijgrenzen heen te kijken. Door de beperkte verschillen in zetelaantal zijn meerderheden smal en daarmee potentieel kwetsbaar. De inhoudelijke raakvlakken en gedeelde belangen tussen de partijen bieden kansen en vormen een goede basis voor samenwerking. Inhoudelijke verschillen zijn vaak minder ideologisch en meer praktisch van aard, wat kan bijdragen aan constructieve samenwerking. Alle partijen hebben aan tafel bij de verkenner uitgesproken bereid te zijn om constructief bij te dragen, of zij nu wel of niet toetreden tot het college van B en W. Dit vraagt van alle partijen, ook in de oppositie, een consequent constructieve opstelling, gericht op samenwerking en oplossingen en op het voorkomen van het vergroten van tegenstellingen. Het is dan ook noodzakelijk dat deze uitgesproken bereidheid daadwerkelijk wordt omgezet in concreet handelen.

Samenwerking is urgent, gezien de grote opgaven waar Terschelling voor staat. Voor het oplossen van deze opgaven is het eiland in belangrijke mate afhankelijk van steun van externe partijen, zoals het Rijk en de Provincie. Een verdeelde raad kan de positie van Terschelling in gesprekken en onderhandelingen met het Rijk en de Provincie verzwakken. Een eensgezinde en constructieve opstelling versterkt juist de bestuurlijke slagkracht en kan bijdragen aan het verkrijgen van de benodigde middelen en steun. Daarmee ligt er een duidelijke opdracht voor de raad om de huidige politieke verhoudingen om te zetten in constructieve en brede samenwerking en oplossingen voor de opgaven voor Terschelling daadwerkelijk te realiseren.

2. Centrale thema's

Haven en bereikbaarheid

De haven en de verbinding met het vasteland worden door alle partijen als cruciaal gezien. Er is brede overeenstemming over het belang van een toekomstbestendige oplossing. Verschillen doen zich met name voor in de richting en uitwerking van de plannen. Ook wordt onderkend dat samenwerking met andere overheden noodzakelijk is voor financiering en realisatie.

Woningbouw

De woningbouwopgave wordt door alle partijen als urgent beschouwd. Verschillen zitten met name in de keuze van locaties en de wijze van invulling. De locatie Halfweg vormt daarbij een belangrijk punt van gesprek. Waar de VVD deze locatie als kansrijk ziet, pleit Samen Terschelling voor een minder grootschalige invulling. De PvdA staat open voor meerdere locaties, met nadruk op participatie en draagvlak. Plaatselijk Belang wil locaties concreet vastleggen. Het CDA zet in op spreiding over meerdere locaties. Leefbaar Terschelling legt de nadruk op het daadwerkelijk realiseren van woningen.

Bestuurlijke samenwerking

Alle partijen spreken uit constructief te willen bijdragen, zowel in het college als in de oppositie. De accenten verschillen in de wijze waarop deze samenwerking vorm krijgt. Waar sommige partijen nadruk leggen op stabiliteit, uitvoerbaarheid en duidelijke keuzes, leggen andere partijen meer nadruk op vernieuwing, participatie en transparantie. Deze verschillen kunnen een rol spelen in het verdere proces.

Sociaal domein en welzijn

Het sociaal domein en het welzijn van inwoners worden door meerdere partijen als belangrijke aandachtsgebieden benoemd. Daarbij gaat het onder meer om mentale gezondheid, preventie en ondersteuning van jongeren en kwetsbare groepen. De VVD legt daarbij nadruk op het versterken van preventie en het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl. De PvdA legt aanvullend nadruk op participatie en het versterken van een inclusieve gemeenschap.

Energie en infrastructuur

Energievoorziening en infrastructuur worden door meerdere partijen als belangrijke thema's gezien. Met name de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet en de afhankelijkheid van één wadkabel worden als kwetsbaar beschouwd. Er is brede erkenning dat uitbreiding en verduurzaming

noodzakelijk zijn, al verschillen de opvattingen over de wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven.

Toerisme en leefbaarheid

Toerisme en leefbaarheid worden door partijen in samenhang beschouwd als belangrijke aandachtspunten voor de komende bestuursperiode. Daarbij gaat het om het vinden van een evenwicht tussen economische ontwikkeling en de kwaliteit van leven op het eiland.

3. Slotbeschouwing

Dit rapport vormt de afronding van de verkennende fase. Op basis van de gevoerde gesprekken ontstaat een beeld van de inhoudelijke prioriteiten, onderlinge verhoudingen en uitgesproken verwachtingen van de verschillende partijen.

In de gesprekken is tevens gesproken over mogelijke samenwerkingsvarianten. Daarbij valt op dat meerdere partijen expliciet een voorkeur uitspreken voor samenwerking in een coalitie bestaande uit Plaatselijk Belang, VVD en PvdA. Deze voorkeur komt voort uit een combinatie van inhoudelijke raakvlakken en praktische overwegingen. Hoewel partijen op inhoud vaak dicht bij elkaar liggen, spelen ook verwachtingen ten aanzien van bestuurlijke stijl, samenwerking en uitvoerbaarheid een rol.

Plaatselijk Belang, VVD en PvdA worden door verschillende gesprekspartners gezien als partijen die in staat zijn om gezamenlijk collegeverantwoordelijkheid te dragen voor de opgaven waar Terschelling voor staat. De verwachting is dat zij deze verantwoordelijkheid op een zorgvuldige en constructieve wijze invulling zullen geven.

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en neemt de belangrijkste besluiten over het beleid en de koers van de gemeente. Het is van belang dat de raad goed in positie wordt gebracht en betrokken wordt bij de besluitvorming.

In dat kader ligt het in de rede om het concept-coalitieakkoord, voorafgaand aan de definitieve vaststelling, voor te leggen aan de gemeenteraad. Dit biedt alle fracties de gelegenheid om vragen te stellen, aandachtspunten mee te geven en suggesties te doen voor aanvulling of aanpassing.

Van Plaatselijk Belang, VVD en PvdA mag daarbij worden verwacht dat zij de inbreng vanuit de raad zorgvuldig wegen. Waar mogelijk wordt deze inbreng verwerkt in het coalitieakkoord. Indien voorstellen niet worden overgenomen, ligt het in de rede dit gemotiveerd toe te lichten.

De samenwerking tussen Plaatselijk Belang, VVD en PvdA kan bijdragen aan een stabiel functioneren van het college. Dit hangt samen met de gedeelde focus op uitvoerbaarheid en het realiseren van concrete resultaten.

Alles overziend ligt het voor de hand om te onderzoeken of een samenwerking tussen Plaatselijk Belang, VVD en PvdA in het college tot de mogelijkheden behoort. Deze combinatie sluit aan bij de wens tot bestuurlijke stabiliteit en biedt perspectief op een voortvarende start van het nieuwe college.

In dat licht wordt voorgesteld om Plaatselijk Belang, VVD en PvdA uit te nodigen om de informatiefase te starten, gericht op het nader uitwerken van de mogelijkheden tot het vormen van

een stabiel en constructief college. Gelet op het belang van voortgang en tempo in het proces, ligt het in de rede dat deze fase op korte termijn, bij voorkeur vanaf woensdag, wordt gestart.

Terschelling staat voor grote opgaven en verdient daarom een constructief college én een constructieve raad. Dat vraagt om samenwerking en verantwoordelijkheid van alle partijen. Het vraagt om schouder aan schouder te staan en samen te werken aan een toekomstbestendig Terschelling.

Collegevarianten

In de gesprekken zijn door de verschillende partijen mogelijke samenwerkingsvarianten benoemd. Deze geven inzicht in de voorkeuren en verkenningen van partijen ten aanzien van een toekomstige samenwerking.

Leefbaar Terschelling heeft aangegeven open te staan voor verschillende varianten en noemt daarbij onder meer de combinaties LT–PB–VVD, LT–PB–ST en LT–PvdA–ST–CDA.

Plaatselijk Belang spreekt een voorkeur uit voor een samenwerking met VVD en PvdA (PB–VVD–PvdA). Als alternatief wordt een samenwerking met VVD en Leefbaar Terschelling genoemd.

De VVD geeft aan een voorkeur te hebben voor een samenwerking met Plaatselijk Belang en PvdA (VVD–PB–PvdA).

Samen Terschelling noemt als mogelijke varianten een samenwerking met VVD en PvdA, en een samenwerking met VVD en Leefbaar Terschelling.

De PvdA spreekt een voorkeur uit voor een samenwerking met VVD en Plaatselijk Belang (PvdA–VVD–PB). Daarnaast wordt een alternatief genoemd in de vorm van een samenwerking met Leefbaar Terschelling en VVD.

Het CDA noemt als mogelijke variant een samenwerking tussen VVD, PvdA en Samen Terschelling, eventueel aangevuld met het CDA als vierde partij.

De combinatie Plaatselijk Belang, VVD en PvdA komt daarmee bij meerdere partijen naar voren als voorkeursvariant.